

Ала може да се разбере, че селяните сж помагали въ защитата на столицата. И когато крепостта е паднала, останалите живи борци сж се завърнали въ селото си. Говори се, че турците ужъ избили цялото мирно население. Това не може да се докаже, а и не било възможно, защото народътъ е избѣгалъ въ околните недостъпни планини и джбрави.

Да допуснемъ възможното — населението се е разбѣгало и селото запусъло. Земятъ останали необработени и пштищата опасни. Турските чиновници и властниците въ града останали безъ храна и топливо. Въ такива случаи самите турци отивали при избѣгалите българи въ гората и ги викали да се върнатъ въ селото съ права да работятъ имота, да отглеждатъ добитъкъ и да пазятъ пштищата. За това именно турците давали привилегии на раите въ такива мѣста.

Землището на Дебелецъ.

Земята, както въ Присово, така и въ Дебелецъ, била обявена държавна. Тази земя се обработвала отъ раи, които иматъ привилегии, защото изпълнявали безплатно държавна служба — проходопазене.

Така въ Дебелецъ се е почналъ новъ животъ и това продължило до 1595 — 1600 г., когато настъпило въстанието въ Търново. Много пжти говорихме за него изъ историята на другите села въ Котловината. Къмъ срѣдата на XVII столѣтие именно дебелчани изгубили привилегиите си и отново се разбѣгали. Турците пакъ били принудени да викатъ било старите раи отъ Балкана, било да преселятъ други отъ полските села. Този пжтъ, обаче, турците насила преселвали въ селището българи и то безъ права и привилегии. И, за да ги държатъ въ страхъ и покорностъ, изпратили имъ бейове съ по нѣколко турски семейства. Съ течение на времето тамъ били настанени седемъ бейове, на които раздали държавната земя, раздѣлена въ седемъ чифлика. Тѣй старото българско село се преустроило въ „Еди чифликъ“ — седемъ бейове въ седемъ чифлика. Бейовете за своите хубавите мѣста, а българските раи се настанявали въ низината и покрай хълма Дебелецъ, гдето следъ време издигнали църква „Св. Марина“.

Отъ това, обаче, не бива да се разбира, че бившето свободно село е „бейликъ“ по наследство, собственост на бейовете отъ начало; то не е спахилкъ, а държавна земя за привилегии, взета отъ старите привилегировани раи и раздадена на седемъ бейове да се прехранватъ чрезъ труда на гяурите. Такива тѣ довели съ себе си или приели сетне като ратаи (работници). Бейовете, както и младежите отъ тѣхните семейства, не сж работили нищо, а се занимавали само съ ловъ, коновѣдство, езда на добре охранени коне и